

Matematikbegåvningar i grundskolan

Arne Engström är universitetslektor i pedagogik med inriktning mot matematikdidaktik vid Institutionen för beteendevetenskap och lärande vid Linköpings universitet.

Inledning

Tidigare var skolan det ställe där barn lärde sig läsa och räkna. Idag kan allt fler barn redan läsa och räkna när de ska börja skolan och frågan är hur väl skolan är förberedd på denna nya situation. Barn som kan läsa och räkna redan vid skolstarten är ett *socialt faktum* – de finns där och skolan behöver fundera över hur den bemöter dessa barn.

Det finns en utbredd uppfattning att begåvade elever alltid klarar sig själva, att de är duktiga och framgångsrika i skolan. De behöver därför ingen särskild uppmärksamhet. Forskningen har kunnat visa att detta inte stämmer. Begåvade barn behöver på samma sätt som andra barn få bekräftelse och möta utmaningar.

Europarådets rekommendation

Redan 1994 antog Europarådet en rekommendation till sina medlemsländer i vilken man slår fast att barn med särskild begåvning bör uppmärksammas i skolan. Forskning om matematikbegåvningar i grundskolan pekar på vikten av att tidigt stimulera dessa elever och ge dem möjlighet att utveckla sin särskilda förmåga. Intresset för att utveckla olika typer av verksamhet för begåvningar ökar bland både lärare och föräldrar.

Forskningsläget

En slutsats man kan dra av aktuell forskning är att det är möjligt att identifiera begåvade elever i matematik och språk i början av grundskoletiden. Lärare identifierar normalt ungefär hälften av de begåvade eleverna i sina klasser. Det betyder också att den andra hälften *inte* identifieras som begåvade av sina lärare. Förklaringen till detta är flera.

Det viktigast för hur de begåvade barnen kommer att utvecklas är hur de blir bemötta i skolan. Det är inte ovanligt att begåvade barn uppfattas som störande och okoncentrerade av sina lärare. Begåvade elever som underpresterar är ett vanligt fenomen. Inte sällan får begåvade barn ett prestationsfall senare under skoltiden. Orsakerna till detta torde ligga i bristande arbetsvanor och studieteknik. Eleverna har "suttit av" de första skolåren och när kraven sedan ökar under senare delen av skolåren står de handfallna.

Utveckla stödet till begåvningar

Det finns idag ett ökande intresse bland lärare och skolledare för att hitta utveckla olika former som stödjer och utvecklar de begåvade barnen.

I föreläsningen presenteras aktuell forskning om matematikbegåvningar i grundskolans tidigare år. Vad vet vi idag om dessa elever? Vad karaktäriserar matematikbegåvningar? Finns olika begåvnings typer? Vilken form av stöd rekommenderas? Hur kan man utveckla en verksamhet som stimulerar deras inneboende potential? Dessa är några av de frågor som föreläsningen avser att besvara.